

نتیجه مشابه‌یابی :
عنوان سند : مشابهت یابی راهبرد های دیپلماسی دفاعی
نام و نام خانوادگی : مهدیه راضی قره بلاغ
تاریخ درخواست مشابه‌یابی : ۱۴۰۳/۰۵/۲۹
درصد کل مشابهت : ۹/۷۷ %

☐ آیات
☐ روایات
☒ نقل قول‌ها
☐ اشعار

مواردی که تیک خورده اند در فرایند مشابه یابی شرکت داده نشده است

راهبرد های دیپلماسی دفاعی از دیدگاه مقام معظم رهبری

مهدیه راضی قره بلاغ^۱

چکیده

در دنیای امروزه دیپلماسی دفاعی به عنوان یک ابزار کلیدی برای تامین امنیت ملی و مدیریت روابط بین المللی مطرح است. مقام معظم رهبری نقش بسزایی در هدایت این دیپلماسی دارند. با توجه به ظهور تهدیدات جدید در محیط بین المللی نیاز به بررسی راهبردهای دیپلماسی دفاعی احساس می شود. این تحقیق به بررسی راهبردهای ایجابی و سلبی دیپلماسی دفاعی در اندیشه مقام معظم رهبری پرداخته است. ترکیب راهبرد های ایجابی و سلبی ، به تامین امنیت ملی و افزایش بازدارندگی در برابر تهدیدات داخلی و خارجی کمک می کند. نتایج نشان داد که تامین امنیت ملی، نیازمند ایجاد ساختارهای امنیتی موثر و تقویت توانمندی های دفاعی از طریق فناوری های نوین است ، همچنین گسترش همکاری های منطقه ای و اجرای استراتژی های پیشگیرانه در مقابله با تهدیدات و تروریسم، از الزامات اساسی دیپلماسی دفاعی به شمار آمد . در این مقاله تاکید شده جمهوری اسلامی ایران باید بر بهبود توانمندی های خود و افزایش همکاری های بین المللی تمرکز کند تا با چالش های امنیتی پیش رو به طور موثری مواجه شود و به درک بهتر سیاست های دفاعی ایران و تاثیر آن بر امنیت منطقه ای و جهانی کمک کند.

کلیدواژه ها : دیپلماسی دفاعی، راهبرد ایجابی، راهبرد سلبی، مقام معظم رهبری

^۱. طلبه سطح ۲ حوزه ی کوثر فردیس ، ایمیل mhdyandmy@gmail.com

جمهوری اسلامی ایران در طول چهار دهه گذشته همواره در معرض تهدیدات و فشارهای گوناگون قرار داشته است. در این راستا ایران از ابزارهای مختلف سیاسی اقتصادی و نظامی برای حفظ امنیت ملی و دفاع از منافع راهبردی خود استفاده کرده است. یکی از ابزارهای مهم در این زمینه دیپلماسی دفاعی است که به طور فزاینده ای مورد توجه ایران قرار گرفته است. پس دیپلماسی دفاعی به عنوان یکی از ارکان اساسی سیاست های امنیتی کشورها شناخته می شود. این دیپلماسی نه تنها به معنای استفاده از قدرت نظامی بلکه به معنای به کارگیری ابزارهای سیاسی اقتصادی و فرهنگی برای تامین منافع ملی و جلوگیری از تهدیدات است. در این راستا مقام معظم رهبری با ارائه راهبردهایی مشخص، به تعیین مسیر دیپلماسی دفاعی کشور پرداخته اند.

در حوزه دیپلماسی دفاعی و سیاست های امنیتی مطالعات گسترده ای توسط اندیشمندان و صاحب نظران انجام شده است. در این مطالعات عموماً به بررسی مفهوم و ابعاد و کارکردهای دیپلماسی دفاعی پرداخته شده است. کتاب هایی که در این زمینه چاپ شده عبارتند از:

ابراهیم متقی و زهره پوستین چی (۱۳۹۵) در کتابی با عنوان "رهیافت و فرایند های دیپلماسی دفاعی در راهبرد امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران" به ارائه یک مدل دیپلماسی دفاعی جمهوری اسلامی ایران در نظام منطقه ای و بین المللی پرداخته است و هدف دیپلماسی پویا را تحت تاثیر و نفوذ بازیگران و نهاد ها و نظامیان می داند که در نتیجه فعالیت آنان، زمینه بازدارندگی، امنیت سازی و تهدید زدایی به وجود می آید.

امیر حاتمی و محمد احدی (۱۳۹۵) در کتابی با عنوان "دیپلماسی دفاعی نوین" علاوه بر معرفی دیپلماسی نوین دفاعی و روند تحول و کارکردهای آن، به بررسی دیپلماسی دفاعی دوجانبه و چند جانبه، به صورت مطالعات تطبیقی می پردازد و در نهایت درباره ی دیپلماسی دفاعی جمهوری اسلامی ایران با توجه به محیط داخلی و خارجی به بررسی و ارزیابی پرداخته است.

در این کتاب ها به معرفی و ارزیابی دیپلماسی دفاعی به لحاظ سطوح و راهبرد ها و کارکرد ها پرداخته شده است ولی به لحاظ راهبرد ها با ابعاد سلبی و ایجابی از دیدگاه مقام معظم رهبری، بررسی و پرداخته نشده است.

مقالاتی که در این زمینه تدوین شده است عبارتند از :

حسین مینایی و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله ای با عنوان "ارزیابی راهبرد دیپلماسی دفاعی جمهوری اسلامی ایران در وضعیت موجود" که به بررسی و ارزیابی راهبرد دیپلماسی دفاعی جمهوری اسلامی ایران به منظور افزایش آگاهی مسئولان و کارگزاران از وضعیت فعلی و نقاط قوت و ضعف پرداخته است.

سید اصغر جعفری (۱۳۹۷) در مقاله ای با عنوان نقش دیپلماسی دفاعی در امنیت پایدار مبتنی بر دیدگاه امام خامنه ای مدظله العالی "به بررسی نقش دیپلماسی دفاعی در حفظ و ثبات و امنیت پایدار با نظر امام خامنه ای پرداخته است.

بهرام خداوردی (۱۳۹۷) در مقاله ای با عنوان "دیپلماسی دفاعی در اندیشه های امام خامنه ای مدظله العالی" به بررسی تطبیقی مبانی هستی شناسی اندیشه رهبری نسبت به دیپلماسی دفاعی با دو رویکرد رئالیسم و لیبرالیسم پرداخته است.

علیرضا مظفری نیکو و همکاران (۱۳۹۳) در مقاله ای با عنوان "اصول و راهکارهای توانمندسازی دفاعی در اندیشه امام خامنه ای مدظله العالی با تاکید بر دیپلماسی دفاعی جمهوری اسلامی ایران" به بررسی اصول و راهکارهای دفاع قابلیت محور و توانمندساز در رابطه با دیپلماسی دفاعی در اندیشه امام خامنه ای پرداخته است.

رحمان لطفی مرزناکی و همکاران (۱۳۹۵) در مقاله ای با عنوان "راهبرد دفاع هوشمند در اندیشه های دفاعی مقام معظم رهبری با تاکید بر دیپلماسی دفاعی" به بررسی دفاع هوشمند و شناخت ابعاد و عناصر آن و نقش دیپلماسی دفاعی با تاکید بر اندیشه ها و آراء مقام معظم رهبری پرداخته است.

اما در تحقیق حاضر به طور خاص به بررسی جامع و سیستماتیک راهبردهای دیپلماسی دفاعی با نظر مقام معظم رهبری و با تاکید بر ابعاد ایجابی و سلبی پرداخته شده است که این خلا پژوهشی نشان دهنده ضرورت این مطالعه است و در مقالات تدوین شده به این بعد از دیپلماسی دفاعی پرداخته نشده است.

در شرایط کنونی ایران با چالش های متعددی در عرصه بین الملل مواجه است. از یک سو تهدیدات نظامی و اقتصادی از سوی دشمنان و از سوی دیگر نیاز به تقویت همکاری های بین المللی و داخلی ضرورت پرداختن به دیپلماسی دفاعی را دوچندان کرده است. تحلیل دقیق راهبردهای مقام معظم رهبری می تواند به ما کمک کند تا درک بهتری از رویکردهای دفاعی ایران در مواجهه با این چالش ها داشته باشیم و زمینه ساز تصمیم گیری های موثر تر در این زمینه باشیم.

هدف این مقاله تحلیل و بررسی دقیق راهبردهای دیپلماسی دفاعی مقام معظم رهبری و تبیین ابعاد ایجابی (تقویت همکاری های بین المللی و توانمندی های داخلی) و سلبی (مقابله با تهدیدات و مدیریت افکار عمومی) در راستای تامین امنیت ملی و مقابله با چالش های موجود است.

تعریف دیپلماسی دفاعی

مفهوم دیپلماسی دفاعی عبارت است از انجام مذاکرات و ایجاد روابط بین ارتش ها، توسط دیپلمات های نظامی که هدف از آن، تاثیرگذاری بر محیطی است که نیروی نظامی در آن فعالیت می کند.^۱

دیپلماسی دفاعی عبارت است از انجام مذاکرات و دیگر روابط بین نیروهای مسلح توسط دیپلمات های نظامی که هدف آن، تاثیرگذاری بر محیطی است که نیروی نظامی در آن فعالیت می کند.^۲

دیپلماسی دفاعی، ناظر بر اولویت و برجسته سازی کاربست و بهره گیری از ظرفیت دیپلماسی، گفت و گو و تعامل و همه ابزارهای غیر قهری برای پیشبرد هدف ها و کار ویژه های دفاعی است که در آن، بهره گیری از ابزارهای غیرنظامی برای کسب بالاترین هدف های دفاعی و در نهایت، هدف های ملی، مدنظر قرار می گیرد. در واقع، دیپلماسی دفاعی بخشی از قدرت ملی است که در کنار سیاست خارجی، منابع اعمال قدرت برای بالا بردن ظرفیت اقدام یک کشور در روابط خارجی (دو و چندجانبه) را تشکیل می دهد. از این رو، دیپلماسی دفاعی نه تنها ناظر به کاربست سیاست دفاعی در عرصه دیپلماسی، بلکه متضمن سهیم شدن دیپلماسی در حوزه سیاست دفاعی است.^۳

مقام معظم رهبری در این باره فرمودند: "انسان در مقام دیپلماسی دفاعی، می دهد، می گیرد قرارداد می بندد و همه کار می کند، اما در مسائل اساسی نظام، بایستی انگشت اشاره آن ها را با سوءظن مورد ملاحظه قرار داد..... میدان دیپلماسی، میدان یک نبرد واقعی است؛ منتها نبردی که پشت میز و با لبخند و با گفتن صبح بخیر و شب بخیر انجام می گیرد. وجود ارتباطات دیپلماتیک، هرگز نباید به معنای اعتماد به دشمن تلقی شود، نباید اعتماد کرد."^۴

^۱. مینایی و همکاران، ارزیابی راهبرد دیپلماسی دفاعی جمهوری اسلامی ایران در وضعیت موجود، ص ۲.

^۲. جعفری، نقش دیپلماسی دفاعی در امنیت پایدار مبتنی بر دیدگاه امام خامنه ای، ص ۶۸.

^۳. ساعد، دیپلماسی دفاعی تأملی شناختی و کاوش در مبادی، ص ۶۴.

^۴. فرازی از بیانات در دیدار مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران ۱۳۷۹/۴/۱۹.

هدف دیپلماسی دفاعی

طبیعی است یک کشور برای داشتن دیپلماسی دفاعی موثر و کارآمد، باید در سطح داخلی از سازمان دفاعی منظم و پیشرفته‌ای برخوردار باشد و به تعبیری دارای برخی مزیت‌های نسبی در حوزه نظامی باشد. فقدان این مزیت‌های نسبی باعث می‌شود دیپلماسی دفاعی به همکاری‌های سنتی نظامی در سطح دوجانبه دولتی محدود شود. از سوی دیگر، هماهنگی سازمان‌ها و نهادهای دخیل در دیپلماسی با وزارت خارجه از اهمیت ویژه‌ای در موفقیت دیپلماسی دفاعی برخوردار است. برای مثال، حل و فصل یا جلوگیری از بروز منازعات منطقه‌ای در وهله نخست مستلزم رفت و آمدهای دیپلماتیک و مذاکرات چند جانبه است و بخش دفاعی یا نظامی تنها یک بخش از این تلاش کلی است.^۱

مقام معظم رهبری در مورد هدف از دیپلماسی دفاعی می‌فرمایند: "ارتقای توانمندی‌های دفاعی و قدرت بازدارندگی به منظور دفاع از حاکمیت، تمامیت ارضی، منافع و امنیت ملی و مقابله موثر با تهدیدهای خارجی و ایجاد توازن منطقه‌ای".^۲

جایگاه دیپلماسی دفاعی در جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه مقام معظم رهبری

با پیروزی انقلاب اسلامی، محیط امنیتی داخلی و منطقه‌ای دچار تحول اساسی گردید و به تبع آن تهدیدات جدیدی فراروی ایران پدید آمد. در چنین شرایطی، ایجاد هماهنگی و بهره‌گیری از تمامی ظرفیت‌های داخلی برای غلبه بر تهدیدات یک ضرورت حتمی به نظر می‌رسید. در چنین شرایطی هماهنگ‌سازی ساختارهای داخلی این روند با فراز و نشیب‌هایی همراه بود اما از اواسط دهه (۱۳۷۰)، زمینه برای تشدید تهدیدات شکل گرفت. در این فضا، دیپلماسی دفاعی به عنوان ابزاری اجتناب‌ناپذیر برای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران مورد توجه قرار گرفت. بنابراین بهره‌گیری ایران از دیپلماسی دفاعی، در واقع پاسخی به تهدیدات فراروی جمهوری اسلامی ایران در سطح منطقه و بین‌الملل است. دیپلماسی دفاعی به عنوان تقویت بخشی از تلاش‌های بخش دفاع در حوزه روبنایی در بازسازی بنیه دفاعی کشور محسوب می‌شود، که به عنوان یک مفهوم

^۱. قهرمان پور، اهداف و سطوح دیپلماسی دفاعی، ص ۷.

^۲. ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه ۱۳۸۷/۱۰/۲۱.

در نتیجه با این توصیف ها می توان گفت که سلاح های کشتار جمعی، از جمله سلاح های هسته ای، در دکتین دفاعی جمهوری اسلامی ایران جایگاهی ندارد. از این رو، یکی از راهبردهای مهم دیپلماسی دفاعی جمهوری اسلامی ایران در حوزه سلاح های کشتار جمعی، حضور و مشارکت فعال در تلاش های بین المللی برای مقابله با این سلاح ها و امحای آن است. جمهوری اسلامی ایران به عنوان کشوری صلح طلب، خواهان برچیده شدن سلاح هایی است که جز تهدید بشریت و به هدر دادن منابع، سرمایه ها و نیروی انسانی ثمری ندارند. به همین دلیل، حامی و پیشرو امحای سلاح کشتار جمعی بوده و تولید و استفاده از این گونه سلاح ها را خلاف اصول و اعتقادات خود، حقوق بین الملل، منطق و عقل می داند.^۱

۳_ مقابله با تروریسم

واژه تروریسم از فعل "ترور" مشتق شده است که در لغت به معنی، ایجاد رعب و هراس در بین مردم یا مرعوب ساختن دیگران است.^۲

در تعریف کلی می توان گفت تروریسم عبارت است از به کارگیری اقدامات خشونت بار شدید و غیرقانونی، بر ضد جان یا مال عمومی شهروندان غیرنظامی یا بخشی از آنان یا تهدید به آن، به منظور ایجاد هراس عمومی.^۳

مقام معظم رهبری در مورد پدیده تروریسم فرمودند: "تروریسم پدیده ای تازه و محصول دوران های اخیر نیست، ولی پیدایش سلاح های هولناک و آسان شدن کشتارهای جمعی و فاجعه بار، این پدیده زشت را صدها برابر مهیب تر و خطرناک تر کرده است. نکته مهم و تکان دهنده دیگر، محاسبات شیطانی قدرت های مسلطی است که بهره برداری از تروریسم را به مثابه ابزاری برای رسیدن به هدف های نامشروع، وارد چرخه سیاست ها و برنامه ریزی های خود کرده اند. رژیم صهیونیستی از آغاز پیدایش خود تا امروز علنا به رفتارهای تروریستی در درون و بیرون فلسطین ادامه داده و بی شرمانه آن ها را اعلام هم کرده است. سردمداران قبلی و کنونی رژیم صهیونیستی آشکارا به تاریخ تروریستی خود و حتی در مواردی به شرکت خود در عملیات ترور افتخار می کنند."^۴

^۱. جعفری و همکاران، درآمدی بر دفاع در اندیشه امام خامنه ای، ص ۱۷۲-۱۷۳.

^۲. عبداللهی و کیهانلو، سرکوب تروریسم در حقوق بین الملل، ص ۶.

^۳. هاشمی، تروریسم از منظر اسلام و اسناد بین المللی، ص ۴۵.

^۴. پیام به مناسبت همایش مبارزه جهانی با تروریسم ۱۳۹۰/۴/۴.

مقام معظم رهبری در مورد معنا و مفهوم تروریست میفرمایند: "آمریکا و دولت های اروپایی دنباله رو آن، در همین حال، گروه های مبارز فلسطینی را که به مبارزه ای مظلومانه برای نجات سرزمین خود مشغول اند، تروریست می نامند. این تعریف اغواگر از تروریسم، یکی از پایه های اصلی مشکل تروریسم در جهان کنونی است. در نظر سردمداران نظام سلطه، تروریسم عبارت است از هر آنچه منافع نامشروع آنان را تهدید کند. آنان مبارزانی را که از حق مشروع خود در مقابله با اشغالگر و مداخله گر استفاده می کنند، تروریست می دانند، ولی هسته های خبیث و مزدور خود را که بلای جان و امنیت مردم بی گناه اند، تروریست نمی شناسند.....یکی از کارهای اساسی نشست کنونی شما میتواند تعریف روشن و دقیق از تروریسم باشد"^۱.

^۱. پیام به مناسبت همایش مبارزه جهانی با تروریسم ۱۳۹۰/۴/۴.

نتیجه گیری

این تحقیق، به راهبردهای دیپلماسی دفاعی از دیدگاه مقام معظم رهبری می پردازد زیرا جمهوری اسلامی ایران در شرایط پیچیده سیاسی و امنیتی منطقه و جهان، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. با توجه به تهدیدات متعدد از جمله تهدیدات نظامی، اقتصادی و فرهنگی، درک دقیق این راهبردها می تواند به تحلیل سیاست خارجی ایران و تاثیر آن بر امنیت ملی و منطقه ای کمک کند. این تحقیق می تواند به سیاست گذاران و تصمیم گیران کمک کند تا استراتژی های موثر تری را در مواجهه با چالش ها تدوین نمایند. ترکیب راهبردهای ایجابی و سلبی در دیپلماسی دفاعی جمهوری اسلامی ایران، به تامین امنیت ملی و ایجاد بازدارندگی موثر در برابر تهدیدات داخلی و خارجی کمک می کند؛ به عبارت دیگر به این نکته اشاره می کند که فقط اتکای صرف، به یک نوع استراتژی بدون در نظر گرفتن ابعاد دیگر، ممکن است به امنیت ملی آسیب برساند. نتایج بررسی این راهبردها، نشان می دهد که دیپلماسی دفاعی جمهوری اسلامی ایران، با توجه به شرایط خاص منطقه ای و بین المللی نیازمند یک رویکرد جامع و هماهنگ است. ترکیب راهبردهای ایجابی و سلبی نه تنها به تامین امنیت ملی و افزایش بازدارندگی کمک می کند بلکه می تواند به حفظ ثبات و امنیت در سطح منطقه و جهانی نیز منجر شود. در نهایت با توجه به تحولات سریع جهانی و ظهور تهدیدات جدید، ضروری است که جمهوری اسلامی ایران به طور مستمر بر بهبود توانمندی های دفاعی، گسترش همکاری های منطقه ای و دشمن شناسی تمرکز کند. این تحقیق بر اهمیت این مسائل تاکید دارد و به سیاست گذاران توصیه می کند که به این ابعاد توجه ویژه ای داشته باشند تا بتوانند به طور موثر با چالش های امنیتی پیش رو مواجه شوند. البته مقام معظم رهبری در بیانات خود راهبردهای متعددی را برای تقویت دیپلماسی دفاعی ایران مطرح کردند. بررسی این راهبردها نشان می دهد که مقام معظم رهبری با درک عمیق از شرایط و تهدیدات پیش روی کشور، راهکارهای کارآمدی را برای تقویت دیپلماسی دفاعی ایران ارائه کردند پس با عمل به این راهبردها، می توانیم دیپلماسی دفاعی ایران را ارتقاء ببخشیم.

منابع

کتاب ها

۱. جعفری و همکاران (ابراهیم متقی، نورالله حسینی، سعید قربانی، رحمان لطفی مرزناکی)، اصغر، درآمدی بر دفاع در اندیشه امام خامنه ای مدظله، تهران ، انتشارات دفاع، ۱۳۹۵ ه.ش
۲. جمراسی فراهانی ،علی اصغر، بررسی مفاهیم نظری امنیت ملی، تهران، مرکز آموزش مدیریت عالی، ۱۳۷۴ ه.ش
۳. موسوی خمینی، روح الله، مجموعه رهنمودهای امام خمینی ره، صحیفه نور ۲۲جلدی،تهران، مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۹۹ ه.ش
۴. روشندل،جلیل،امنیت ملی و نظام بین المللی، تهران، انتشارات سمت، ۱۳۷۴ ه.ش
۵. سهرابی،محمد،استراتژی دفاعی در اندیشه امام خمینی ره، تهران،موسسه چاپ و نشرعروج،۱۳۸۴ ه.ش
۶. سیاح،احمد،فرهنگ بزرگ جامع نوین، عربی به فارسی،تهران،انتشارات اسلام،چ دهم،۱۳۶۵ ه.ش
۷. سیف زاده،حسین،نظریه پردازی در روابط بین الملل:مبانی و قالب های فکری، تهران،انتشارات سمت، ۱۳۸۰ ه.ش
۸. ضیایی بیگدلی،محمد رضا،حقوق جنگ(حقوق بین الملل مخاصمات مسلحانه)،تهران، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۸۰ ه.ش
۹. عبداللهی، محسن و فاطمه کیهانلو،سرکوب تروریسم در حقوق بین الملل، تهران، انتشارات ریاست جمهوری، ۱۳۸۴ ه.ش
۱۰. عمید زنجانی،عباسعلی،فقه سیاسی جلد۳، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۷ ه.ش
۱۱. معین،محمد،فرهنگ معین،تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۱ ه.ش

۱۲. ممتاز، جمشید، حقوق بین‌الملل سلاح‌های کشتار جمعی ترجمه امیر حسین رنجبریان، تهران، نشر دادگستر، ۱۳۷۷ ه.ش

۱۳. هاشمی، حسین، تروریسم از منظر اسلام و اسناد بین‌المللی، قم، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۰ ه.ش

مقالات

۱. انعامی علمداری، سهراب، دیپلماسی دفاعی اروپا، فصلنامه راهبرد دفاعی، شماره ۳۱، ۱۳۸۹ ه.ش

۲. جعفری، اصغر، نقش دیپلماسی دفاعی در امنیت پایدار مبتنی بر دیدگاه امام خامنه‌ای مدظله، فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک، شماره ۱۷، ۱۳۹۷ ه.ش

۳. ساعد، نادر، دیپلماسی دفاعی: تاملی شناختی و کاوش در مبادی، فصلنامه راهبرد دفاعی، شماره ۳۱، ۱۳۸۹ ه.ش

۴. قهرمان پور، رحمان، اهداف و سطوح دیپلماسی دفاعی، فصلنامه راهبرد دفاعی، شماره ۱۴، ۱۳۸۵ ه.ش

۵. مینایی، حسین، حاجیانی، ابراهیم، دهقان، حسین، جعفرزاده پور، فروزنده، ارزیابی راهبرد دیپلماسی دفاعی جمهوری اسلامی ایران در وضعیت موجود، فصلنامه راهبرد، شماره ۸۳، ۱۳۹۶ ه.ش

۶. نائینی، علی محمد، تهدید نرم ابعاد و ویژگی‌ها، نشریه عملیات روانی، شماره ۱۶، ۱۳۸۶ ه.ش

سایت

Khamenei.ir.